

TEORIA I HISTÒRIA DE LA RÀDIO I LA TELEVISIÓ

DADES BÀSIQUES DE L'ASSIGNATURA

Nom: Teoria i Història de la Ràdio i la Televisió

Codi:3927

Any del pla d'estudis: 2005

Tipus: **troncal**

Crèdits totals:9

- crèdits teòrics:7
- crèdits pràctics:2

Curs:

Quadrimestre:primer

Prerequisits normatius:

Prerequisits recomanats:nivell bàsic de llenguatge audiovisual

DADES BÀSIQUES DE LA PROFESSORA

Nom: M. Neus Fernández Quetglas

Departament:Història

Àrea de coneixement: Història

Direcció de correu electrònic:mfernandez@cesag.org

Llengua en què s'imparteix l'assignatura: Llengua catalana

Hores i lloc de tutoria:dimarts, 17-18h, departament d'Història

DADES ESPECÍFIQUES DE L'ASSIGNATURA

1. DESCRIPTOR:

2. SENTIT DE LA MATÈRIA EN EL PERFIL DE LA TITULACIÓ

Bloc formatiu

L'assignatura pretén aportar els coneixements bàsics sobre la ràdio i la televisió al món, Espanya i les Illes Balears des de l'inici de les primeres emissions radiofòniques fins a la situació comunicativa actual. Aproximació cronològica a la interacció entre ràdio i televisió, i la societat.

Context dins la titulació

La Teoria i Història de la Ràdio i la Televisió ha d'aportar coneixements, informacions i eines per al desenvolupament de la professió en l'àmbit de la comunicació audiovisual. El coneixement del passat dels mitjans de comunicació ha de significar una base ferma per a una interpretació del present i per a les bases del futur, alhora que un recurs documental.

L'assignatura vol ser un bon complement de la resta d'assignatures de bloc formatiu en història, el la qual no només s'aportaran nous coneixements sinó que també servirà per analitzar a partir de continguts d'altres matèries teòriques i pràctiques de la Llicenciatura.

Interès de la matèria en el desenvolupament professional

El coneixement de la Teoria i Història de la Ràdio i la Televisió tant en l'àmbit internacional com específicament a les Illes Balears és necessària per dur a terme un bon desenvolupament professional en diverses tasques de comunicació audiovisual.

La interacció entre passat, present i futur és d'allò més interessant des de la perspectiva de la significació cultural i social dels diferents mitjans de comunicació i també des de la perspectiva de la història empresarial i política.

3. OBJECTIUS/COMPETÈNCIES:

L'assignatura ha de permetre un aprenentatge de l'evolució de la ràdio i la televisió en diferents contextos històrics fins a l'actualitat. Els estudiants s'iniciaran en l'anàlisi d'aquests mitjans de comunicació i en la recepció entre aquests i la societat, és a dir, també l'anomenada Història de la Recepció. Anàlisi dels mitjans de comunicació a cada època històrica.

Per tant, els objectius de l'assignatura són:

- Aconseguir el coneixement teòric necessari dels diferents punts del programa i en qualsevol dels àmbits d'anàlisi, per obtenir una visió global del temari.
- Utilitzar bibliografia especialitzada, documentació històrica i la història oral com a font històrica.
- Utilitzar noves tecnologies, així com a noves fonts d'informació.

Respecte a les anomenades competències genèriques, adoptariem com a objectius:

1. Adquisició d'una actitud crítica i d'una disposició oberta, plural, respectuosa i antidogmàtica.
2. Disposició i esforç per l'ordre, el rigor i la sistematització del treball.
3. Sensibilització i conscienciació sobre la importància de l'estudi de la història dels mitjans de comunicació.
4. Foment de la comunicació interpersonal.

5. Reflexió sobre el procés d'aprenentatge.

4. CONTINGUTS:

TEORIA DE LA RÀDIO I LA TELEVISIÓ

Característiques del llenguatge radiofònic.
Estils de programació radiofònica.
Efectes socials de la comunicació de masses. El cas de la ràdio.
Característiques del llenguatge televisiu.
Estils de programació televisiva.
Efectes socials de la comunicació de masses. El cas de la televisió.
Estudis i tècniques per a l'avaluació de l'audiència.
Organismes internacionals.

HISTÒRIA DE LA RADIODIFUSIÓ

Antecedents tècnics i els descobriments de les ones hertziennes.
Marconi i el desenvolupament de la telegrafia sense fils.
Les conferències de Berlín i Londres, i les seves conseqüències.
La comercialització.
Les primeres emissores comercials i les noves aplicacions electròniques.
Desenvolupament de la ràdio als diferents països.

- El desenvolupament de la ràdio als EUA i el naixement de les cadenes.
- La ràdio a Espanya.

La cooperació internacional i la propaganda.
La ràdio de postguerra i durant la guerra freda.
Les ràdios lliures.
El nou mapa de freqüències radiofòniques i Internet.
La ràdio a les Illes Balears.

HISTÒRIA DE LA TELEVISIÓ

Els orígens de la televisió i descobriments tècnics.
De les emissions experimentals fins a les emissions regulars.
Les grans cadenes estatals.
La internacionalització de la televisió.
Naixement i monopoli de TVE.
La desregularització als EUA, Europa i Espanya.
Crisis dels models televisius.
El model televisiu espanyol.
El centre territorial de TVE a les Balears.
Les cadenes autonòmiques.
Les televisions locals.

La televisió insular.
Els canvis amb la TDT.
Noves tecnologies, models i mercats de la televisió.

5. METODOLOGIA:

- Classes magistrals, acompanyades de la consulta dels diversos mitjans de comunicació.
- Pràctiques amb documentació escrita i audiovisual.
- Realització de col·loquis, debats i entrevistes personals.
- Realització de visites per tal de conèixer els fons documentals.
- Realització d'un treball per parelles sobre alguns aspectes de la Història de la Ràdio o la Televisió
- Exposició oral a classe sobre les pràctiques i continguts de l'assignatura

6. BIBLIOGRAFIA

Bibliografia bàsica

- ÁLVAREZ, J.T. (et al.). *Historia de los medios de comunicación en España: periodismo, imagen y publicidad (1900-1990)*. Barcelona: Ariel, 1989.
- AMORÓS, A.; J.M. DIEZ BORQUE (coords.). *Historia de los espectáculos en España*. Madrid: Castalia, 1999.
- ARCHIVOS DE LA FILMOTECA. *Televisión en España 1956-1996*. Filmoteca de la Generalitat Valenciana. Junio-octubre. Sección de Documentación y Publicaciones, Valencia, 1996.
- BAGET HERMS, Josep Maria: *Historia de la televisión en España*. Feed Back. Viladecavalls, 1993.
- BALSEBRE, A. *Historia de la radio en España*. Madrid: Cátedra, 2001-2002, 2 vol.
- BARKER, Chris: *Televisión, globalización e identidades culturales*, Editorial Paidós, Barcelona, 2003.
- BRIGGS, Asa i BURKE, Peter: *De Gutenberg a Internet. Una historia social de los medios de comunicación*, Taurus, Madrid, 2002.
- BUSTAMANTE, Enrique: *Radio y Televisión en España*. Ed. Gedisa, Barcelona, 2006.
- CEBRIÁN HERREROS, Mariano: *Modelos de televisión generalista, Temática y Convergente con Internet*, Paidós, Barcelona, 2004.
- DIAZ NOSTY, Bernardo: *El déficit mediático. Donde España no converge con Europa*. Ed. Bosch. Col. Bosch Comunicació. núm. 30. Barcelona, 2005.
- DÍAZ, Lorenzo: *La radio en España 1923-1995*. Ed. Alianza, Madrid, 1995.
- DÍAZ, Lorenzo: *La televisión en España 1949-1995*. Ed. Alianza, Madrid, 1994.
- GÓMEZ MOMPART, Josep L. i MARÍN OTTO, Enric: *Historia del periodismo universal*. Ed. Síntesis, Col. Ciencia Información, núm. 23, Madrid, 1998.
- GONZÁLEZ LÓPEZ, Palmira (coord.). *Història del cinema i la televisió*. UOC, Barcelona, 1999.
- HERNÁNDEZ LES, Juan. *Historia comparada del periodismo en prensa, radio y televisión*. Tórculo Ediciones, Santiago de Compostela, 1996.
- MARÍN i LLADÓ, Carles: *La noticia audiovisual a través de la historia de la televisión*. Calima. Palma, 2003.
- MORAGAS, Miquel de; PRADO, Emili. *La televisió pública a l'era digital*. Centre d'Investigació de la Comunicació. Barcelona, 2000.
- MUNSÓ CABÚS, J. *La otra cara de la televisión: 45 años de historia y política audiovisual*. Flor del Viento, Barcelona, 2001.

NICIEZA, Isidoro et. al. *Televisión, comunicación, sociedad y futuro*, Grafinsa, Oviedo, 2002.
PALACIO ARRANZ, Manuel: *Historia de la televisión en España*, Editorial Gedisa. Barcelona, 2001
PEÑAFIEL, Carmen; LÓPEZ, Nereida; FERNÁNDEZ DE ARROYABE, Ainoa: *La transición digital de la televisión en España. Tecnología, contenidos y estrategias*. Bosch. Barcelona, 2005.
PIZARROSO QUINTERO, Alejandro: *De la Gaceta Nueva a Canal Plus. Breve historia de los medios de comunicación en España*. Ed. Complutense. Madrid, 1992.
REIG, Ramón: *Medios de comunicación y poder en España. Prensa, radio, televisión y mundo editorial*. Piados. Barcelona, 1998.
TUBELLA Imma: *Televisió i identitat cultural. El repte de la televisió pública a Europa*, Centre d'Investigació de la Comunicació. Barcelona, 1992.
VÁZQUEZ MONTALBÁN, Manuel. *El libro gris de Televisión Española*. Ediciones 99, Madrid, 1973.
WILLIAMS, Raymond, (edit): *Historia de la Comunicación*, 2 vol., Bosch Comunicación, Barcelona, 1992.

2- Història dels mitjans de comunicació a les Illes Balears.

BARCELÓ, J.: «De les ràdios pirates a les emissores locals», a *El Mirall*, núm. 29. Palma, 1989, pàg. 26-28.
COMPANY MATES, Arnau, PONS BOSCH, Jordi i SERRA BUSQUETS, Sebastià (ed.): *V Encontre d'Historiadors de la Comunicació. Aportacions de la Comunicació a la comprensió i contrucció de la història del segle XX. La comunicació audiovisual en la història*. 2 vol. Universitat de les Illes Balears. Palma, 2003, 1.060 pàg.
COPE, *Radio Popular 35 anys a Mallorca*. Cadena COPE-Ràdio Popular, Palma, 1994, pàg. 63.
DELGADO REINA, Matilde: «Ràdio i televisió des d'una perspectiva històrica», a SERRA, S. i COMPANYY, A. (coord.): *La premsa, la ràdio i la televisió des d'una perspectiva històrica*. Institut d'Estudis Balearics. Palma, 1994, pàg. 257-261.
DELGADO REINA, Matilde: «Seixanta anys de Ràdio Mallorca, l'emissora degana de les Illes Balears», a *Annals del Periodisme Català*, núm. 23. Barcelona, juliol-desembre de 1993, pàg. 142-148.
DELGADO REINA, Matilde: *Història de la ràdio a Mallorca. 1933-1994*. El Tall editorial. Mallorca, 1996.
FERNÁNDEZ QUETGLAS, Neus: «Televisió a les Balears», a COMPANYY, A; PONS, J, i SERRA, S. (ed.): *V Encontre d'Historiadors de la Comunicació*. Universitat de les Illes Balears. Palma, 2003, pàg. 599-619.
FERNÁNDEZ QUETGLAS, Neus: *Història de TVE a les Balears: les emissions de 1960 a 2004*. Tesi Doctoral. Universitat de les Illes Balears. Palma, 2005 [Inèdita].
GÓMEZ MOMPART, Josep Lluís: «L'ecosistema comunicatiu balear: tradició i modernitat al segle XXI», a *Informe econòmic i social de les Illes Balears*. Sa Nostra. Palma, 2002, pàg. 455-459.
PICÓ, Neus: «L'aplicació de la proposta per a un estàndard oral als mitjans de comunicació: el cas de TVE a les Balears» a *Documents de la secció filològica III*, Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 1996.
SERRA BUSQUETS, Sebastià i COMPANYY MATES, Arnau (ed.): *Els mitjans de comunicació a debat*. Actes de les XII Jornades d'Estudis Històrics Locals. Institut d'Estudis Balearics. Palma, 1994.
SERRA BUSQUETS, Sebastià i COMPANYY MATES, Arnau (ed.): *La premsa, la ràdio i la televisió des d'una perspectiva històrica*. Actes de les XII Jornades d'Estudis Històrics Locals. Institut d'Estudis Balearics. Palma, 1994.

Bettetini, G. y Colombo, F. *Las nuevas tecnologías de la comunicación*. Barcelona: Paidós, 1995.
 Debray, R. *Vida y muerte de la imagen. Historia de la mirada en Occidente*. Barcelona: Paidós, 1994.
 Eco, U. *Los límites de la interpretación*. Barcelona: Lumen, 1992.
 McLuhan, M. *La galaxia Gutemberg*. Barcelona: Planeta, 1985
 Maffesoli, M. *El tiempo de las tribus. El declive del individualismo en la sociedad de masas*. Barcelona: Icaria, 1990.
 Mattelart, A. & Mattelart, M. *Historia de las teorías de la comunicación*. Barcelona: Paidós, 1997.
 Mattelart, A. *La invención de la comunicación*. Barcelona: Bosch, 1995.
 Renaud, A. «Comprender la imagen hoy. Nuevas imágenes, nuevo régimen de lo visible, nuevo imaginario» en: AA.VV. *Videoculturas de fin de siglo*. Madrid: Cátedra, 1990.
 Neuman, R. *The future of mass audience*. Cambridge University Press, 1993.
 Verón, E. «De la imagen semiológica a las discursividades. El tiempo de una fotografía» en:
 Veyrat-Masson, I. y Dayan, D. *Espacios públicos en imágenes*. Barcelona: Gedisa, 1997.
 Vilches, L. *La televisión. Los efectos del bien y del mal*. Barcelona: Paidós, 1993.
 Williams, R. *Cultura. Sociología de la comunicación y del arte*. Barcelona: Paidós, 1982.

7. AVALUACIÓ

Criteris d'avaluació	Instruments d'avaluació	Pes en la qualificació (%)
Assistència i participació activa a classe i en els debats.	Anotacions de la professora	10%
Domini dels coneixements teòrics i operatius de la matèria.	Examen teòric escrit o oral	70%
Treball, avaluat segons estructura, qualitat, originalitat, ortografia i presentació escrita i oral.	Un treball d'investigació i recerca	20%

8. MECANISMES DE SEGUIMENT DE L'ASSIGNATURA

- Tutories: almenys dues tutories individuals.
- Activitats complementàries que s'anunciaran oportunament a l'alumnat i al centre.
- Síntesis a classe sobre el desenvolupament de l'assignatura.